

נורמן אינג'ל

מי הם בעליה של האימפריה הבריטית?

נורמן אינג'ל, מראשי תנועת העבודה הבריטית ואנשי המחשבה הסוציאליסטית באנגליה, פירסם מאמר זה בעתון האמריקני החשוב Sunday Graphic וקיצורו ניתן בזה לפי Readers Digest. המאמר נכתב על רקע הפולמוס עם המתבדלים האמריקנים. — המערכת

אמריקה מסייעת לצדק או לעוול, לחופש או אך לזכות-בכורה אימפריאליסטית בלבד. מה הן העובדות לאמת? — העובדות הן שבריטניה הגדולה אין לה כל "בעלות" על האימפריה בכלל.

לא רק ש.ג'והן בול¹ אין לו כל זכויות בעלות בקנדה, או באוסטרליה, או באפריקה הדרומית, או בניו-זילנד, או בניו-פאונדלנד, או באירלנד, אלא שהממשלה הבריטית אינה מעלה כל מס מהן או מאיו מושבה שהיא. ונהפוך הוא, משלם המסים הבריטי נתבע לעתים קרובות לשאת בהוצאות ההגנה וההתפתחות בטריטוריות אשר מעבר לים. יתר על כן: העם הבריטי אף אינו מושל על חלק גדול מ.אחוזותיו שמעבר לים. כי במשך שבעים השנים האחרונות הגשימה בריטניה תהליך של דִי-אימפרי-אליזציה, ואשר היתה אימפריה במובן המקובל חדלה, ברובה, להיות כך. מושבות לשעבר נעשו מדינות עצמאיות. בלא מלחמה השינו את העצמאות, אשר שלש-עשרה המושבות האמריקניות נאלצו בשעתן להלחם עליה. בשעה שאנו באים ואומרים כי קנדה ואוסטרליה ושאר הדומיניונים הן אומות בלתי תלויות, ודאי שרוב הקוראים לא יאמינו בכך. אולם אין כאן שאלה של תילוקי דעות, זוהי עובדה קונסטטיטיוטיונית.

בשביל לקבל מושג על התהום הפעורה בין המציאות ובין הדעה הרווחת, כדאי לבחון פסקה זו מתוך מאמר ב.ג'ורג'ל² אמריקני הניו-יורקי: "אנגליה אינה מוותרת

בשעה שהקולונל לינדברג הכריז כי הסיבה העיקרית למלחמה זו של עכשיו צפונה בעובדה, ש.בידי בריטניה יש יותר מדי מעשרו של העולם ובידי גרמניה פחות מדי, הביע בזה השקפה הרווחת מאוד באמריקה על אודות האימפריה הבריטית. "בריטניה" — הכריז הסינטור קלרק בויכוח האחרון בבית-הנבחרים האמריקני — "נלחמת כדי לקיים את בעלותה על אוצרות הקיסרות שלה", ועוד הוסיף והצהיר כי "בין הנאציזם הגרמני, הפשיזם האיטלקי, הקומוניזם הרוסי והאימפריאליזם הבריטי לא רב ההבדל". והסינטור נאי הוסיף: "המשעבר הגדול ביותר בהיסטוריה המודרנית היתה האימפריה הבריטית. קיסרות זו מושלת כמעט על חצי בליון איש בזרז, שרירות-לב ולעתים גם בעריצות". הסינטור צ'נדלר הזהיר שלא לשפוך דם אמריקני "בשביל לתת לבריטי לשעבר את האנשים באחוזותיו (במדינות הים)".

תמונה זו, בה מתואר ג'והן בול¹ כבעל-אחזה פלוטוקרטי, אשר יש לו יותר מדי רכוש משהוא יכול להשתמש בו, בעוד שאחרים חסרים, שטח מחיה, היא, בעצם, הנושא השגור של התעמולה הגרמנית. היטלר טוען שעוול גדול הוא, שאומה קטנה בת 45 מיליון נפש, תהא לה בעלות על חלק רביעי מכדור העולם.

ברור, איפוא, כי ענין חיוני הוא לנו, שידעו האמריקנים, אם דמות זו של בריטניה נכונה היא. באשר המשפט הזה קובע, אם

* הכוונה למלחמת המושבות באמריקה הצפונית נגד השלטון הבריטי ב-1776/83. — המערכת.

לעולם על שום דבר, על שום ריוח מסחרי, על שום יתרון צבאי, על שום טריטוריה בת-ערך, על שום נמל אסטרטגי... האם יוכל מישהו לשער לו כי אנגליה תוותר על שטח-הזהב הגדולים שבטרנסוואל? – ודאי שלא.

מה הסבר יכול להנתן ל"הסבר" מעין זה, לנוכח העובדה ההיסטורית שאין להכחישה, שבריטניה הגדולה ויתרה על שטח-הזהב ההם עוד לפני כשלושים שנה? אותו זמן נמסרה סמכות הממשלה הבריטית על השטחים ההם לבית-הנבחרים של אפריקה הדרומית, באופן שכיום אין לבריטניה שלטון על מכרות-טרנסוואל יותר משיש לה על המכרות בקולורדו*. לו החליט בית-הנבחרים של אפריקה הדרומית להחרים את חלקו של כל בעל מניות אמריקני ובריטי במכרות טרנסוואל, היה כוחה של הממשלה הבריטית להתנגד לכך פחות מכוחה של הממשלה האמריקנית.

ומה אפשר לאמר על הכרזתו של אותו בעל-המאמר, שלעולם אין אנגליה מוסרת נמל אסטרטגי? הן בדיוק לפני שכתב את הפסקה הזאת, פירסמה העתונות האמריקנית את הידיעה, שמר די-ולירה ראש ממשלת אייר, מסרב עדיין להרשות לממשלה הבריטית להשתמש בנמלים באירלנד הדרומית, נמלים שחשיבותם בשביל בריטניה הגדולה היא מכרעת לחיים-ולמות**. הרבה אניות אבדו לבריטניה בשל סירוב זה והרבה נפשות. וכן גם סירובו של מר ולירה עד הזמן האחרון להאפיל על דבלין; מן הערים האיריות מסוגלים היו הטייסים הנאצים לעמוד על מקום-המצאם ולהרוס בתים אנגלים בליוורפול.

לפנינו כאן עתונאי, אשר מאמרו מכונן לעשרה מיליונים קוראים. מחובתו לשקוד על המאורעות הפוליטיים. ואולם עודנו נתון להשפעת-הכישוף של הדיבורים המפוצצים "אימפריה", "אימפריאליזם", על אף כל

* שבארצות-הברית. – המערכת.

** הממשלה הבריטית ויתרה עליהם מרצונה הטוב אך כשנה לפני פרוץ מלחמה זו.

העובדות. ופרט זה הוא טיפוסי למאות סופרים בכל העולם כולו. מתוך שויון-נפש שברישול הרי הם מעלימים עין ממאורעות שערכם כערך השנת העצמאות של ארצות הברית בשעתן.

בי, אחרי הכל, הלא "תקנת וסטמינסטר" בשנת 1931 היתה הכרזה על עצמאות של שש אומות (ושל אחרות לעתיד לבוא), הכוללות אוכלוסים גדולים פי עשרה משל אלה שישבו בשלוש-עשרה המושבות באמריקה, בזמן שהן השינו את עצמאותן. סעיפי התקנה המפורשים סילקו כל צל של מרות הממשלה הבריטית על הדומיניונים; "שום חוק אשר יקבע מכאן ואילך על ידי הפרלמנט של הממלכה המאוחדת לא יתפשט על איזה דומיניון שהוא כחלק מחוקת הדומיניון..."

ואולם גם לאחר שהבהרנו את העובדות הפשוטות, כגון בנוגע למכרות הזהב באפריקה הדרומית, עדיין עומדת לפנינו השאלה: כלום לא הבריטים מחזיקים בידיהם את מניות המכרות של אפריקה הדרומית? ודאי שכן הדבר. אבל אין זה מונע את אפריקה הדרומית מהיות מדינה עצמאית, אשר בכוחה להטיל מסים על רכוש בעלי המניות הבריטיים או להחרים אותו באותה הפסקנות בה החרימה אייר העצמאית נכסים מסויימים. בעלי הון בריטים יש להם רכוש לא רק באפריקה הדרומית; מכרות להם במכסיקו, מסילות-ברזל בארגנטינה, מספר הגון של בתי-חרושת בארצות-הברית; והלא אין זה אומר כי הארצות הללו הן חלק מ"האימפריה הבריטית"? במשך זמן רב היו ההשקעות האמריקניות בקנדה לפחות כפלים כאלו של בריטניה הגדולה, ועתה עם מכירת המניות הבריטיות בארצות-הברית לשם תשלום בעד חמרי המלחמה האמריקניים, יגדל עוד יותר רכוש האמריקנים שם. האם יהא זה מן הנכון להכריז כי קנדה היא חלק מן "האימפריה" האמריקנית?

וכן בנוגע למסחר. ארצות הברית שאינם „בעליה“ של קנדה מוכרים לה הרבה יותר משמוכרת לה בריטניה הגדולה. היצוא של קנדה לשוקי האימפריה הבריטית הוא כמעט כפלים כיבואה מן הקיסרות; וסחרה של בריטניה היה תמיד רב יותר עם ארצות שמחוץ לאימפריה מאשר עם ארצות האימפריה.

ועתה נקבענא את העובדות, אשר תבלטנה בבהירות רבה ביותר, „האימפריה“ הבריטית מה היא. כך, למשל, עלינו לראות את אוסטרליה כאומה עצמאית בהחלט, בדומה לבלגיה ולנורווגיה לפני ששועברו לגרמניה. לה פרלמנט משלה, צבא וצי שלה הנתונים לפיקוח הפרלמנט שלה, לה תעריפי מכס משלה (לעתים קרובות פוגעים תעריפי הדומיניונים קשה מאוד במסחר הבריטי); היא מחוקקת חוקי הגירה משלה (מהם קובעים סיינים חמורים לשדרות מסוימות של נתינים בריטיים), היא ממנה נציגי חוק משלה (קנדה ואוסטרליה יש להן צירים משלהן בווינגטון ושאר בירות); להן גם מושבות וארצות התלויות בהן (לאוסטרליה כמה מושבות באוקינוס השקט); אם רצונה בכך רשאית היא לקיים יחסים דיפלומטיים מלאים עם אויבה של בריטניה (אייר עידנה ניטרלית – הציר הגרמני עודנו יושב בשלוה בבבלין, וכשלוש מאות גרמנים מתהלכים חפשים לרצונם על פני אירלנד). ובשאר „נחלותיה“ של בריטניה, ב„מושבותיה“ שלה – כששים במספר, – אתה מוצא כל מיני צורות של שלטון. מהן – החשובות ביותר – הן עצמאיות; מהן (כגון איי הודו המערבית) יש להן בתי־מחוקקים או מועצות מחוקקות, והן כבר עשו דרך ארוכה לקראת שלטון־עצמי ממש. אף מאחת מהן אין מעלים מכס, ולרבות מהן ניתנו תמיכות מאת משלם־המסים הבריטי. במקום שההנהלה באה בעיקר מלונדון, היתה זו לעתים גרועה. אולם הקצעות באו בזמן האחרון לא מתוך נטיה לניצול, כי אם מתוך נטייתה של לונדון לא להתערב ככל האפשר. לו היה

נהוג יותר „ניצול אימפריאליסטי“, נאמר, באיי הודו המערבית, יתכן שהיתה העניות פוחתת שם, ומשלם המסים הבריטי לא היה מוסר כיום סכומים גדולים לעזרת התקציבים במושבות.

אולם מה בנוגע להודו? האם לרבים ידוע הדבר כי זה עשרים שנה אשר להודו שיטת־מכס משלה, וכי השתמשה בסמכות זו יותר ויותר כדי להרחיק סחורות בריטיות מן השוק ההודי? יתר על כן, האם ידוע הדבר כי גם בזמן שבריטניה היתה מפקחת על שיטת המכס של הודו, היה השוק ההודי פתוח לכל העולם כולו בתנאים שווים, מבלי שבריטניה תדרוש לה איזה יתרון לעצמה? נקל להסביר, מדוע זה התקדמותה של הודו לקראת שלטון דומיניון צריכה להיות אמיתית יותר מאשר אצל אומה בקנדה. הודו איננה אומה, כי אם קבוצת עמים נפרדים, הנבדלים זה מזה בתרבותם, לשונם, דתם ומנהגיהם החברתיים, הרבה יותר משנבדלות אומות יבשת אירופה זו מזו. אתה מוצא בהודו דרגות־התפתחות שונות, למן דרגת תקופת האבן ועד לתרבות המעודנת ביותר. בטרם באו הבריטים לא היתה בעצם כל יחידה פוליטית בשם „הודו“. ההודים לא ידעו את השם הזה.

עובדות בלתי־מפוקפקות אלו הן הגורמות לכך, שבריטניה מהססת להעניק להודו חוקת דומיניון בתנאים הקיימים עכשו בעולם. כי עצמאות הודית כיום הוזה תביא לידי התפוררותה של הודו וחלוקתה בין מדינות אחרות, – נאמר בין יפן ורוסיה. ובריטניה היתה מביאה שוב, ובקנה מידה גדול יותר לאין שיעור, לידי אותו המצב שבו היא עומדת כיום ביחסה לאייר; יציאתה מבסיסי הצי האיריים הגדילה במידה עצומה את קשיי ההגנה שלה בשעה שהיא שרויה בסכנת־מות. בינתיים מוסיפה בריטניה להכשיר את עמית־הודו לשלטון־עצמי. עד כמה הגיעו בדרך זו, נוכל ללמוד מן העובדה, שבאדמיניסטרציה של ארץ בת 400 מיליון תושבים, בקירוב, אתה מוצא בדוחק אלה פקידים בריטיים.